

med, hvad der den Gang skete. Det er jo, som vi ogsaa have hørt under denne Diskussion, et allerede noget omtvistet Spørgsmaal, hvilket Omfang den nærværende Arbejdsløshed har; men det forekommer mig, at det under alle Omstændigheder maa betragtes som temmelig sikkert til Trods for, hvad der fremkom fra den cerede Ordprer igaar, at det neppe maa være vanskeligt at finde rundt omkring i Landet i de forskjellige Kommuner Arbejdere, som maa ønskes udførte, som ere mer eller mindre paatværende nødvendige, som allerede tidligere ere projekterede, og som derhos ere af en saadan Beskaffenhed, at de Fleste af dem, der blive arbejdsløse, netop derved kunne faae Sysselsættelse. Derfor det virkelig skulde være Tilfældet, at der ikke skulde være for et Beløb af in. til 2 Millioner Kroner saadant Arbejde at udføre rundt omkring i Landet, dersom man virkelig overalt var saa vel forsynet med fortrinlige Skolebygninger og andre offentlige Bygninger, med fortrinlige Væ, med Afledning og Regulering af Vandløb o. desl., at der ikke var saa Meget tilbage at udføre, at det vilde løbe op til det nævnte Beløb, saa tror jeg nok, at Tilstanden vilde være særdeles heldig her i Landet og langt heldigere, end jeg anser den for at være. Og nu vil det ogsaa ses, at de allervæsentligste af de Arbejdere, der kunde være Tale om at udføre, falde paa de Virksomhedsomraader, hvor det kan forudses, at Arbejdsløsheden navnlig vil indtræde; thi den vil netop under den stedbfindende Formindskelse af Byggeriet navnlig indtræde for Bygningshaandværkere, samt endvidere for Vandarbejds Omraade, hvor det gjælder om Jordarbejde, Gravning o. desl. Jeg kan dog ikke se rettere end, at det under disse Omstændigheder er en temmelig mislig Fremgangsmaade at sige til Kommunerne: Her er en Million Kroner, som skal anvendes til at lette Arbejdsløshedens Tryk; men Betingelsen derfor er, at I fremdeles lade Arbejderne være arbejdsløse, selv om I kunne have nok saa meget Arbejde at lade udføre, og selv om det er saadant Arbejde, som disse Folk særdeles vel kunne udføre. Man vil nu maaste sige, at de Arbejdere, der saaledes er Tale om, væsentlig bestaa i at gjøre Kapital fast, og at Hovedsagen til den stedbfindende Arbejdsløshed netop maa søges deri, at man i den nærmest foregaaende Tid har gjort Kapital fast i altfor stort Omfang; og man kan da spørge, om det vil være rigtigt at vedblive at gjøre mere Kapital fast i saadanne Arbejdere. Jeg skal hertil for det Første sære, at efter min Formening har den herskende Arbejdsløshed en stor Mængde Aarsager af meget forskjellig Art, som det ingenlunde er saa let at komme paa det Næne med og lægge klart fra hinanden. Jeg skal saaledes blot tillade mig at antyde, at hele Millionarbejdsgælden, hele den derved fremfaldte Forpølgelse af ufunderede Papirpenge i Europa og navnlig i Tydskland og senere atter Indskrænkningen deraf er et Moment, der ikke er uden Ind-

flydelse paa den stedbfindende Arbejdsløshed; men jeg skal endvidere henvisse til, at, om jeg end tror, at en væsentlig Aarsag maa søges deri, at man har forbrugt Kapitaler aldeles uproduktivt, til Forarbejdelse af Luxusgjenstande. Spørger man nu, hvorledes man skal komme bort fra den forstyrrede Ligevægt, hvori vi befinde os, fra de abnorme Forhold til mere normale, saa maa jeg gjøre gjældende, at her er for os ikke for Diebliffet Spørgsmaal om, hvorledes man hurtigt og skarpest kan komme bort fra den abnorme til en normal Tilstand, fra den forstyrrede Ligevægt til Ligevægt; thi det er Noget, som maa overlades til Samfundet selv at drage Omfjerg for, og det kan efter min Formening væsentlig kun ske ved, at Samfundet i sin Helhed, det vil sige hvert enkelt Individ for sig, saa vidt muligt indskrænker sin overflødige Forbrug og gennem forsøgt Opsamling søger at tilveiebringe nye Kapitaler. Men det, der her formentlig er Spørgsmaal om, er, hvorledes vi skulle komme over fra den ene Tilstand til den anden paa en saadan Maade, at det kan ske med det mindste Tryk for Arbejderne, paa en saadan Maade, at vi gjøre deres Stilling saa taalelig som mulig. Her ser jeg da ikke rettere end, at den Slags Arbejde, her er Tale om; og som man kan mene, og som ogsaa jeg for mit Bedkommende mener, har fundet Sted i alt for stort Omfang i den nærmest forudgaaende Tid, er ikke Arbejde, som man nu er kommen til Erkendelse af, at man ikke i Fremtiden vil udføre, men det er kun Arbejdere som maa afsættes noget mere efter hele den øvrige Produktion, og som maa strækkes over et noget længere Tidsrum, end man tidligere har gjort. Det maa herefter betragtes som givet, at denne Art Produktion, som tidligere har fundet Sted i en vel høj Grad, man under mere normale Forhold atter komme tilbage til i et ret betydeligt Omfang, og Spørgsmaalet er da, hvorledes man i Mellemtiden kan drage nogenlunde Omfjerg for de Arbejdere, der ere sysselsatte i disse Virksomheder, og som det er om at gjøre at holde disponible til en senere Tid uden i for stor Grad at bebyrde Statskassen og Kommunerne. Jeg kan da ikke se Andet end, at det er den naturlige Maade, at man netop mere ligelig fordeles de Arbejdere, som ere tilbage at udføre, og at man søger at tilveiebringe en Udværgning ved at drage den overflødige Arbejdskraft hen til disse Arbejdere og paa den Maade gjør Overgangen fra det nuværende Diebliff til den senere Arbejdsperiode mere lempelig. Men det, som for mig navnlig er Hovedsagen, er dette, at Forholdet her vil stille sig saaledes, at der